

ΜΑΘΗΜΑ : Νεοελληνική Γλώσσα και Λογοτεχνία

ΔΙΔΑΣΚΩΝ/ΟΥΣΑ : κ. Αξής, κ. Θαλασσινού, κ. Λούκα, κ. Παπανικολάου

ΤΑΞΗ : Β' Λυκείου

ΗΜΕΡ/ΝΙΑ: 16/04/2026

Κείμενο 1 – Ο ρατσισμός

Το κείμενο του Βαγγέλη Μητράκου δημοσιεύτηκε στις 11/03/2021 στο διαδίκτυο.

«Ο ρατσισμός είναι μια κηλίδα στο πρόσωπο της ανθρωπότητας, που αμαυρώνει πρακτικά κάθε χώρα του κόσμου. Οι κυβερνήσεις πρέπει να αντιμετωπίσουν ενεργά τον ρατσισμό και να διασφαλίσουν ότι η δικαιοσύνη απονέμεται με βάση τα ανθρώπινα δικαιώματα για όλους». ΔΙΕΘΝΗΣ ΑΜΝΗΣΤΙΑ

Τα αίτια του ρατσισμού είναι πολλά. Στη βάση του όμως βρίσκεται η έλλειψη ανθρωπιστικής παιδείας (ισότητα, δικαιοσύνη, ειρήνη, σεβασμός) και η πνευματική φτώχεια (αδυναμία να φτάσει κάποιος στη Γνώση και στην αντικειμενική αλήθεια). Έτσι, περιορίζεται ο πνευματικός ορίζοντας των ανθρώπων και αδρανοποιείται η σκέψη τους, με αποτέλεσμα να χειραγωγούνται εύκολα από σκοτεινά κέντρα, τα οποία υπερασπίζονται μεγάλα οικονομικά και πολιτικά συμφέροντα και προωθούν τις ολοκληρωτικές ιδεολογίες τους, με εργαλείο τον ρατσισμό, την ξενοφοβία, τις διακρίσεις και τα παρακλάδια τους, τη χρήση των οποίων διδάχτηκαν από τους μεγαλύτερους δικτάτορες του 20ου και του 21ου αιώνα.

Στην ουσία στρέφουν την προσοχή των ρατσιστών - θυμάτων τους προς την τελείως αντίθετη κατεύθυνση από εκείνη που θα όφειλαν να είναι στραμμένοι ως πολίτες, ώστε να μην βλέπουν και να μη συνειδητοποιούν τις πραγματικές αιτίες της «κατάντιας», στην οποία έχουν βουλιάξει τις χώρες και τους λαούς.

Για το λόγο αυτό, ως κοινωνία, χρειαζόμαστε, πάνω απ' όλα, μια Παιδεία αληθινή κι όχι μια συστημική, ανεύθυνη εκπαίδευση, που δημιουργεί «σιδερωμένους», υπάκουους, πειθήνιους πολίτες, χωρίς περιεχόμενο, χωρίς βούληση και κριτική σκέψη.

Ο αγώνας ΚΑΤΑ του ρατσισμού συνεχίζεται (και θα συνεχιστεί) σ' όλα τα επίπεδα και παντού.

Ο αγώνας ενάντια στο ρατσισμό και την ξеноφοβία αποτελεί βασική πρόκληση για τη δημοκρατία και τη δημόσια ζωή.

Ο αγώνας ενάντια στον ρατσισμό δικαιώνει την έννοια, το περιεχόμενο και την οντότητα του Ανθρώπου.

«Ο νεοναζισμός, ο φασισμός, ο ρατσισμός και κάθε αντικοινωνικό και αντιανθρώπινο φαινόμενο συμπεριφοράς δεν προέρχεται από ιδεολογία, δεν περιέχει ιδεολογία, δεν συνθέτει ιδεολογία. Είναι η μεγεθυμένη έκφραση-εκδήλωση του κτήνους που περιέχουμε μέσα μας χωρίς εμπόδιο στην ανάπτυξή του, όταν κοινωνικές ή πολιτικές συγκυρίες συντελούν, βοηθούν, ενισχύουν τη βάρβαρη και αντιανθρώπινη παρουσία του». Μάνος Χατζιδάκις

Κείμενο 2 – Η απολογία του ασώτου

Το απόσπασμα είναι από το βιβλίο του Τάσου Αθανασιάδη (1913 – 2006) «Αγία Νεότητα», εκδ. Βιβλιοπωλείον της «Εστίας», Αθήνα, 1990, σ.σ. 141 – 142.

Κάθε τόσο φτάνανε στο νησί πληροφορίες απ' τις αθηναϊκές εφημερίδες για τη σκανδαλώδη ζωή στις ευρωπαϊκές πρωτεύουσες του μικρότερου απ' τους δύο γιους του εφοπλιστή Λάζαρου Λαμπρινού. Οι συμφοιτητές του στη Νομική σχολή της Αθήνας, γυρίζοντας στη γενέτειρά τους, τα καλοκαίρια, απορούσαν στις συζητήσεις τους, πώς ο ντροπαλός ωραίος Γιάννος, απ' τους πιο επιμελείς της χρονιάς τους, είχε ξεκόψει απ' την παράδοση των караβοκυραίων του νησιού του, που χτίζανε τα πλοία τους φορώντας παντούφλες, για να τα κληρονομήσουν νοικοκυρόπουλα ικανά να τα αυξήσουν. Ενώ του πρόλεγαν ένα λαμπρό μέλλον όταν θα 'μπαινε με τον αδελφό του στις επιχειρήσεις του πατέρα του, εκείνος με το θάνατό του, άρχισε να κατασπαταλά το μερίδιό του: Παντρεύόταν· αποκτούσε παιδιά με γόησες· τις χώριζε· έπαιρνε μέρος σε ιπποδρομίες και αυτοκινητοδρομίες· έκανε εντυπωσιακές αγορές από διεθνείς οίκους δημοπρασιών· τ' όνομά του ακουόταν ανάμεσα στους «τζετ-σετ» της κοσμοπολίτικης κοινωνίας...

Επόμενο να πέσει σα βόμβα στο νησί η είδηση πως ο άσωτος σκόπευε να το επισκεφτεί εκείνο το καλοκαίρι. Η είδηση επιβεβαιώθηκε, όταν φτάσανε κάποιο πρωί με το καράβι της γραμμής ένα ζεύγος Φιλιππινέζοι μαζί μ' ένα μαύρο σκύλαρο και πολλές αποσκευές. Οι πατριώτες του προσβλήθηκαν. Να προτιμήσει ξένους στο προσωπικό του, το θεώρησαν σα δυσπιστία σε κείνους. Η ακαδημαϊκή νεολαία, που ξημεροβραδιαζόταν στα μπαράκια και τα ζαχαροπλαστεία της παραλίας, ανυπομονούσε να γνωρίσει το γόη, που εξακολουθούσε –ακόμη και στα πενήντα του– «να δίνει γροθιές» με τα σκάνδαλά του στο κατεστημένο. Κάθε μέρα στρέφανε το βλέμμα στο σπίτι του μήπως τον διακρίνουν σε κάποιο παράθυρό του.

Το αρχοντικό των Λαμπρινών κρεμόταν σαν αετοφωλιά πάνω σε μιαν απόκρημνη πλαγιά, απ' όπου έβλεπες στο βάθος τη θάλασσα να δέρνει αδιάκοπα τα βράχια φουσκωμένα απ' τις σπηλιάδες. Το είχε πρωτοχτίσει ο παπούς, ο μαουνιέρης Αρτέμης Λαμπρινός, όταν απόκτησε το πρώτο του καράβι.

Θέματα:

Θέμα Α (μονάδες 20)

Να συνοψίσετε σε μια παράγραφο 60 – 70 λέξεων τους λόγους που προκαλούν τον ρατσισμό, σύμφωνα με το Κείμενο 1.

Θέμα Β (μονάδες 35)

1^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Με ποιον τρόπο οργανώνει τη σκέψη του ο συντάκτης στη 2^η παράγραφο του Κειμένου 1 (Τα αίτια ... και του 21^{ου} αιώνα); Να τεκμηριώσετε την επιλογή σας με κειμενικές αναφορές. Ποια πρόθεση του συντάκτη υποστηρίζει ο τρόπος ανάπτυξης που επέλεξε;

2^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

«Ο αγώνας ενάντια στον ρατσισμό και την ξеноφοβία αποτελεί βασική πρόκληση για τη δημοκρατία και τη ζωή». Να τρέψετε τον ευθύ λόγο σε πλάγιο με εξάρτηση από τη φράση: «Ο συντάκτης υποστηρίζει». Τι αλλαγή παρατηρείτε στο ύφος;

3^ο υποερώτημα (μονάδες 15)

α) «Έτσι, περιορίζεται ο πνευματικός ορίζοντας των ανθρώπων και αδρανοποιείται η σκέψη τους, με αποτέλεσμα να χειραγωγούνται εύκολα από σκοτεινά κέντρα, τα οποία υπερασπίζονται μεγάλα οικονομικά και πολιτικά συμφέροντα». Να αναγνωρίσετε το είδος της σύνταξης (ενεργητική – παθητική) τεκμηριώνοντας την απάντησή σας (μονάδες 4). Στη συνέχεια, να τρέψετε τη σύνταξη στο αντίθετο κάθε φορά είδος (μονάδες 4).

β) «Είναι η μεγεθυμένη έκφραση-εκδήλωση του κτήνους που περιέχουμε μέσα μας χωρίς εμπόδιο στην ανάπτυξή του, όταν κοινωνικές ή πολιτικές συγκυρίες συντελούν, βοηθούν, ενισχύουν τη βάρβαρη και αντιανθρώπινη παρουσία του». Στο παραπάνω απόσπασμα ο συντάκτης αξιοποιεί την απλή ή τη διαδοχική υπόταξη; Να τεκμηριώσετε την απάντησή σας. Ποια πρόθεση του συντάκτη υπηρετεί η επιλογή του; (μονάδες 7)

Θέμα Γ (μονάδες 15)

Να περιγράψετε και να ερμηνεύσετε, με αναφορές στο κείμενο 2, την αντίδραση των συντοπιτών του Γιάννου Λαμπρινού στην είδηση του ερχομού στο νησί. Σε μια ανάλογη περίπτωση σήμερα, κατά τη γνώμη σας, η αντίδραση των συντοπιτών θα ήταν η ίδια; Να αιτιολογήσετε την άποψή σας. (150 – 200 λέξεις)

Θέμα Δ (μονάδες 30)

Με αφορμή την ανάγνωση του Κειμένου 1 στην τάξη, αναλαμβάνετε να συντάξετε ένα άρθρο για τη σχολική εφημερίδα στο οποίο, αρχικά, τεκμηριώνετε την έκρηξη του ρατσισμού σήμερα με παραδείγματα. Στη συνέχεια, προσεγγίζετε τους σημαντικότερους παράγοντες που προκαλούν και οξύνουν το φαινόμενο. Να αξιοποιήσετε δημιουργικά τις απόψεις του συντάκτη του Κειμένου 1. (350 – 400 λέξεις)

Σας ευχόμαστε επιτυχία